

”YRKET FÖRST – KRISTEN SEN?” – TEOLOGISKA PERSPEKTIV PÅ IDENTITET OCH YRKE

INLEDNING

1938 kom en bok ut som handlade om hur den kristne skulle förhålla sig till arbetslivet. Man hade samlats till konferens där både arbetsgivare, arbetare och arbetsledare var närvarande och deltog. Det de hade gemensamt var att de var kristna. Detta sattes i relation till den nya situationen som då håller på att växa fram. De skriver: ”Konferensens syfte var att klargöra och belysa problem, som det moderna produktionslivet ställer en kristen inför.”¹ Fokus för hela konferensen var ”hur är man kristen i produktionen” och det belystes ur alla gruppers perspektiv. Glasbruksarbetare Evert Larsson håller ett föredrag om arbetarens dilemma. Man hade börjat introducera tidsstudier för att kunna sätta en rätt lön genom ackord. Motiveringen var å ena sidan självklart en rättvis lön och att få ut rimligt mycket av arbetarna. Arbetarna misstänkte å sin sida att det handlade om att maximera produktionen och vinsten. Dessa tidsstudier blir väldigt påfrestande och Evert märker att det gör något med honom som människa.

Men spänningen under arbetsstudierna gjorde, att jag varje kväll vid arbetets slut var fullständigt uttröttad. Men vad värre var: jag märkte att jag började hata dessa ingenjörer, som stod där dag efter dag med sitt tidtagarur och sitt anteckningsblock. Jag visste, att det var orätt av mig, som var en kristen.²

Evert fortsätter:

Ett annat problem för oss kristna arbetare blev huruvida det var rätt av oss att medvetet hålla arbetstakten nere. Att ’maska’ som det heter. Vi skulle ju genom att undvika allt som bidrog till en för hög arbetstakt kunna skydda de äldre arbetarna från att bli utkastade ur arbetet.³

Det intressanta för denna föreläsning är att Evert hela tiden reflekterar som kristen. Vad gör det med honom som människa och hur skall konsekvenser värderas utifrån den kristna tron? Det fanns värden som stod över effektivitet och lönsamhet. Dessa hämtade han från den kristna tron. För Evert var den kristna tron den primära kulturen han reflekterade utifrån.

Arbetet är en del i formandet av vilka vi blir. Det är en viktig del i identitetsformandet som människor. I alla arbeten finns det strukturer, regler, förväntningar, belöningar, bestraffningar som formar oss. Samtidigt är det inte det enda sammanhanget som formar oss. Vår placering i olika gemenskaper som familj, fritid, historia, klass, kön etcetera har självklart också stor påverkan på vilka vi blir.

---

¹ Rich. Larsson, *Den kristne i produktionen* (Stockholm: Svenska Missionsförbundets Förlag, 1938), förordet.

² Ibid., 48.

³ Ibid., 48–49.

Den kristna tron blir ytterligare ett sammanhang som gör anspråk på oss – hur skall vi förstå tron eller den kristna människans relation till Gud samtidigt som det yrke vi har (eller inte har) formar oss som människor? Det är frågan jag skall bearbeta i den här föreläsningen.

DEN FRAGMENTISERADE IDENTITETEN

Idag är det vanligt att vi uppmanas att ta reda på vilka vi är genom att söka innerst inne i oss själva. Betoningen ligger på att vara. Vi skall söka något som finns där djupt inne i oss som vi kan hitta om vi skalar bort alla förväntningar, kulturella koder, historia – där finns det vi egentligen är. Detta formar i sin tur en människa som skall bygga sitt liv enligt sina egna preferenser. Varje människa förutsätts vara fri och oberoende. Så långt som möjligt skall hon vara fri från traditioner eller andra bindningar. När hon funnit sig själv bortom allt annat inne i sig själv skall valen göras genom egna fria val och på sätt forma sin egen livsvärld.⁴ Hon förväntas sedan delta i samhället med sina hållningar och köpslå med de andra fria individerna.

I detta samhälle finns inte någon enhetlig version av de goda valen är. Det är upp till den enskilde fria individen. I samhället finns ett antal olika instanser (politiken, ekonomin, familjen, konsten, sporten etc) som har olika typer av "goda" som den enskilda fria människan exponeras för. John Rawls menar att detta får till följd att "självet [blir] heterogent".⁵ Vi skulle kunna kalla det för det "liberala självet". Alasdair MacIntyre menar att det liberala självet rör sig från sfär till sfär där olika idéer kommer till uttryck om vad det goda är. MacIntyre menar därför att det är bättre att beskriva människan som fragmentiserad. Det betyder att hos den enskilde individen kommer ett antal olika versioner av det goda fram och inget i sin helhet eller som den primära.⁶ I de flesta andra traditioner tidigare i historien, enligt MacIntyre, har individen haft någon tillhörighet som varit den primära, t.ex. som medborgare i en nation eller tillhörigheten till en folkgrupp. I den liberala traditionen är det istället individen som individ.⁷ Det finns inte längre någon ram runt individen utan alla får själva forma sin identitet utifrån sina egna preferenser och hållningar. Den enskilda människan blir ensam i sina val.

The problem of the self in liberal society arises from the fact that each individual is required to formulate and to express, both to him or herself and to others, an ordered schedule of preferences. Each individual is to present him or herself as a single, well-ordered will. But what if such a form of presentation always requires that schism and conflict within the self be

---

⁴ Alasdair C. MacIntyre, *Whose justice? Which rationality?* (Notre Dame, Ind.: Univ. of Notre Dame Press, 1988).

⁵ Citerad i *Ibid.*, 337.

⁶ Jmf. Michel Foucault, *Övervakning och straff: fängelsets födelse*, trans. C. G. Bjurström, Arkiv moderna klassiker, (Lund: Arkiv, 2003), 29–35.

⁷ *Ibid.* 339

disguised and repressed and that a false and psychologically disabling unity of presentation is therefore required by a liberal order.⁸

Problemet enligt MacIntyre är alltså att det inte finns någon övergripande kultur eller idé som hjälper människan att välja. Identitet blir fragmentiserad. Den enskilde förväntas att framställa sig som en enhet och gör det, men på bekostnad av interna konflikter mellan de olika kulturerna som den enskilde exponeras för.

På ett sätt kan man säga att det är normaltillståndet för en kristen människa som lever med den kristna tron i en främmande kontext. En kyrka som lever mission är alltid "de andra". De främmande och en kultur som har en vision om vad det goda livet är. Här spelar yrket en helt avgörande roll för den kristne. Hur skall den kristne vara kristen i arbetslivet utan att identiteten fragmentiseras? Vilka spelregler sätts till exempel av ekonomin? Vilken människa formar lagen om individuell konkurrens? Arbetstagaren förväntas sälja sig själv i löne- och utvecklingssamtal, eftersom det anses vara viktigt med lönespridning. Det är avkastningen i lönekuvertet som skall vara det motiverande – vilken människan skapar det?

TEOLOGISKA PERSPEKTIV PÅ IDENTITET

Enligt den kristna tron kan det bara vara Gud som är den givna utgångspunkten för identiteten, eftersom det endast är Gud som är. Det finns inget i skapelsen som är oberoende eller autonomt. Thomas av Aquino uttrycker det som att människan (och skapelsen) deltar i Guds existens. Det betyder att det egentligen är Gud som ger allt existens och som på så sätt deltar i allt genom att Gud är den "förste röraren".⁹ Inom luthersk teologi kallas en liknande lära för Guds pågående skapelse. Skapelsen är inte bara en historisk händelse utan något som sker hela tiden. Den amerikanske lutherske teologen Robert W. Jenson skriver:

The world is no less dependent on God's creating word in any moment of its existence than it was at the beginning. God's creating word no more waits upon its auditor now than at the beginning.¹⁰

Världen, skapelsen, är alltså hela tiden beroende av att Gud skapar. Regin Prenter, dansk luthersk teologi, skriver att Gud hela tiden måste skapa för att ställa ordning och hålla

---

⁸ *ibid.* 347

⁹ Thomas av Aquino, Brian Davies, and Brian Leftow, *Summa Theologiae, Questions on God*, Cambridge texts in the history of philosophy, (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), 71–72, 78–86.

¹⁰ Robert W. Jenson, *Systematic theology. Vol. 2, The works of God* (New York: Oxford Univ. Press, 1999), 9.

undan kaosmakterna.¹¹ Så skapar Gud fortfarande, i annat fall skulle skapelsen falla tillbaka till kaos.¹²

I 1 Mos 1:27 läser vi: *"Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem."* Hur denna avbild skall förstås har varit en pågående diskussion inom den teologiska traditionen. Athanasius menade att det var människans förmåga att kunna ta del i Guds liv som var avbilden. Men enligt honom vände sig människan till det skapade istället för skaparen och förstörde därmed avbilden. Människan vände sig bort från sitt ursprung till det yttre och skapade.¹³ De bytte relationen med Gud till andra skapelser. Detta gjorde att hon tappade avbilden och identiteten i Gud.

Idag förstår många teologer detta som ett yttryck för människan som skapad i socialitet. Gud själv är en mångfald som lever i relation mellan Fadern, Sonen och Anden. På samma sätt är människan skapad relationell. Miroslav Volf gör en poäng av att det i denna text först står *"skapade han **henne**"* och sedan *"till man och kvinna skapade han **dem**"*. Texten byter från singular till plural. Människan är skapad för och i relationer.¹⁴ Som skapad relaterar människan till Gud, människa och skapelse. Den primära relationen är självklart till Gud. I texten efter syndafallet ser vi hur den brustna relationen till Gud påverkar hela vårt varande i världen på alla tre områden.

Gudomen är i sin socialitet inte bara enhet utan också mångfald. En viktig sida hos läran om Gud är att personerna i Gudomen är klart åtskilda. Fadern är utan ursprung, Sonen är född och Anden är utgående, på samma sätt med människan. Människan är inte fången eller uppslukad av de relationer och kulturer hon befinner sig i. Det ger åtminstone två konsekvenser.

- *För det första*, vi är inte slavar under kulturen. Kultur determinerar oss inte. Den är alltid icke-nödvändig. Den är konstruerad, men som företeelse är den skapad av Gud och därför god. Detta ger den kristna människan en kritisk möjlighet

---

¹¹ Regin Prenter, *Skabelse og genløsning: Dogmatik* (København, 1955), 200–201.

¹² Observera här också grunden för den lutherska läran om skapelsen ordningar och två regementsläran, se vidare nedan.

¹³ Athanasios, *Mot hedningarna och Om inkarnationen*, trans. Olof Andrén (Skellefteå: Artos, 2006), 19–52. På samma sätt kan man förstå Augustinus berömda uttalande *"Det är du som väcker henne till att vilja lova dig, ty du har skapat oss till dig, och vårt hjärta är oroligt tills det finner vila i dig."* Augustinus, *Augustinus bekännelser*, trans. Bengt Ellenberger (Skellefteå: Artos, 2003), 41. Innan människan finner Gud söker hon sig bort i det ytliga, det kroppsliga och världsliga. Det är först i relationen till Gud som hon finner sig själv. Men notera det är fortfarande i relation till någon annan – aldrig bara i relation till sig själv. Jfr. också Irenaeus, *Bevis för den apostoliska förkunnelsen*, trans. Olof Andrén (Skellefteå: Artos, 1997).

¹⁴ Miroslav Volf, *After our likeness: the church as the image of the trinity* (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1998), 183.

eftersom relationen till Gud lär oss att det finns andra sätt att föreställa oss den rådande kulturen.¹⁵ Den rådande ordningen är inte den enda möjliga.¹⁶

- *För det andra*, vi kan kreativt bidra till den kultur vi är en del av och forma den.¹⁷ Människan lever i en kultur och är därför alltid situerad i en specifik historisk kontext. Kultur förstås som något format av människor – inte något givet utan något kreativt som människan uttrycker sig i och genom. Vi är Guds avbilder när vi är kreatörer och formgivare åt den kultur vi är en del av. Det är detta som av vissa benämns som kulturuppdraget (1 Mos 1:28) Gud har givit oss ett uppdrag att forma vår värld. Därmed har kulturen både en positiv och en negativ potential.¹⁸

Det är här som yrket kommer in i vårt varande, vår identitet som människor.

- Yrket är *å ena sidan* något positivt och viktigt eftersom det är givet som en del i det kreativa kulturuppdraget. Att arbeta, forma och uttrycka sig är alltid en del av vår identitet. Yrket kan alltså användas för att göra andra sätt att leva möjliga. Det går exempelvis att konstruera ekonomiska relationer på ett annat sätt än vad vi idag ser om man låter en annan kultur utgöra bakgrunden för konstruktionen.¹⁹
- *Å andra sidan* är det inte en fristående, värdefri sfär som står utanför relationen eller på sidan av relationen med Gud. Den blir lätt en del av den fragmentisering av vår identitet eftersom arbeten ofta tenderar att kräva lojalitet mot det egna yrkets förutsättningar och spelregler. Och dessa normer och regler antas ofta vara givna och självklara.

Den fragmentisering som MacIntyre beskriver hos den moderna liberala människan skulle alltså kunna beskrivas som synd eftersom det hindrar människan från att välja det goda. I dessa val och formande av människan spelar yrken en viktig roll. Det riskerar att driva människan bort från sitt ursprung hos Gud och vänder sig till det skapade istället för skaparen. Göra normer och regler autonoma och självständiga i förhållande till Gud. Synden får människan att tro att hon är fri i sina val och kan skapa sig själv när hon i själva verket lever i ett djupt beroende av Gud. Frälsningen betyder då att vända

---

¹⁵ Jmf. Stanley Hauerwas, *With the grain of the universe : the church's witness and natural theology: being the Gifford Lectures delivered at the University of St. Andrews in 2001* (Grand Rapids, Mich.: Brazos Press, 2001). William T. Cavanaugh, *Torture and Eucharist: Theology, Politics, and the Body of Christ* (Wiley-Blackwell, 1998). För beskrivning av hur den kristna tron ger en kritisk potential för att kunna forma kulturen på andra sätt med bakgrund i den kristna tron med egna kulturella anspråk.

¹⁶ Detta kan också argumenteras utifrån ett eskatologiskt perspektiv.

¹⁷ Volf, *After our likeness*, 184.

¹⁸ Daniel L. Migliore, *Faith seeking understanding: an introduction to Christian theology* (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2004), 143. Jmf. också Robert Henry Nelson, *Economics as religion: from Samuelson to Chicago and beyond* (University Park, Pa.: Pennsylvania State University Press, 2001).

¹⁹ Jmf. t.ex. William T. Cavanaugh, *Being Consumed: Economics and Christian Desire* (Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 2008).

tillbaka till sitt ursprung. Gud blir den första och primära källan till identiteten och därmed också den som människan primärt relaterar till i livet. Det blir ett spännande uppdrag att använda avbilden som en utgångspunkt för att föreställa sig yrket på andra sätt än det som anses vara givet.

DEN KRISTNE OCH YRKESLIVET INOM OLIKA TEOLOGISKA TRADITIONER

I början läste vi om Evert Larsson som var orolig för vad tidsstudierna skulle göra med honom som människa. Hans största oro var att han skulle fyllas av hat. Det var inte förenligt med hans kristna tro. Men han skriver mycket lite om vad som var motivering för sitt ställningstagande. I de teologiska traditionerna finns det lite olika sätt att se på relationen mellan den kristna tron och världen. Detta spelar in i reflektionen över hur vi skall se på yrkeslivet och tron. Har Gud lagt ner ordningar i skapelsen som är oberoende av Kristus eller är det så att den slutgiltiga kunskapen om mänskligt liv finns i Kristus? Finns det skapelsegivna strukturer som kan förstås och erfaras med förnuftet av alla människor oberoende av deras trosföreställningar?²⁰ Spelar det någon roll vad man arbetar med som kristen? Hur kom det sig att den lutherska bekännelseskraften från 1530 tyckte det var oproblemiskt att en kristen kunde utfärda dödsstraff medan den radikala reformationen menade att det var omöjligt för en kristen?²¹ Vilka teologiska motiv motiverar dessa två olika ställningstaganden?

Det är viktigt att konstatera att inga av de kyrkliga traditionerna som jag skall presentera menar att det skulle finnas en sfär som ligger utanför Gud. Men hur man ser på samhälle/kultur och kyrkan/tron är olika. Beskrivningarna är grova och förenklade. De är inte tänkta att täcka in alla enskilda lutheraner, katoliker, reformerta/puritanska eller frikyrkliga. Jag presenterar dem mer som *typer*.²²

Den första grova indelningen är mellan de som gör skillnad mellan olika sammanhang och människor i samhället, och de som inte gör det. Den *reformerta/puritanska* teologin gör inte skillnad på standarder utan menar att det bara finns en standard – Guds.²³ Dessa gäller hela samhället. Grunden för detta är en skillnad mellan den inre och yttre människan. Den inre handlar om det eviga och det yttre som de världsliga.²⁴ Man anser att det världsliga också skall följa de av Gud instiftade lagarna. Grunden för det är lagen i

---

²⁰ Göran Bexell and Carl-Henric Grenholm, *Teologisk etik: en introduktion* (Stockholm: Verbum, 1997), 178–179. I rubriken anspelar jag på K.E. Lögstrups kända devis "Människa först – kristen sen". Lögstrup beskrivs av Bexell och Grenholm som en etiker vars etik grundades sig på att förnuftet kunde veta vad Gud ville i skapelsen.

²¹ Jens Olav Maeland, ed., *Konkordieboken, den evangeliske-lutherske bekjennelsesskrifter* (Oslo: Lunde Forlag, n.d.), 34–35. Artikel 16 i Confessio Augustana "Om de borgerlige ting"

²² John Howard Yoder, *The Christian witness to the state* (Eugene, Or.: Wipf & Stock, 1964). 60-73

²³ Ibid., 64–65.

²⁴ Jmf. Jean Calvin, *Institutes of the Christian religion* (Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 2008), 969

det Gamla Testamentet.²⁵ Förnuftet eller naturen kan inte uppenbara något annat än det som finns i Guds ord. Det finns inte olika standarder utan det är samma för alla – alla lever under Guds lag och förväntas leva upp till den. Den kristens uppgift är att verka för att dessa standarder blir verklighet i hela samhället. Den kristne kan alltså arbeta med allt i samhället eftersom hela samhället förväntas uppfylla Guds lag.

Den lutherska och romersk katolska teologin gör skillnad mellan normer, men på olika sätt. Den *lutherska teologin* grundar sig på läran om de två regementena – det andliga och det världsliga.²⁶ Gud styr världen genom de världsliga ordningarna och de andliga. Det andliga gäller i mötet med nästan. Medmänniskan skall mötas med kärlek och om det behövs skall den kristne vända andra kinden till. Men om den enskilda människan uppträder i egenskap av upprätthållare av samhällets ordningar då avgör det världsliga regementet vad som är det riktiga. Där är det den naturliga lagen med hjälp av förnuftet som avgör vad som är det rätta att göra. Det skall den kristne lyda eftersom det också är Gud som styr i det världsliga regementet. Det är endast om överheten ber den enskilde om att synda som hon kan neka att utföra sin tjänst.²⁷ Skillnaden blir alltså *inom* den enskilda människan beroende på i vilken egenskap människan uppträder. Frågan den enskilda människan skall ställa sig är på vilken plats befinner jag mig? Det är också därför som *Confessio Augustana* förbannar anabaptisterna på 1500-talet för att de inte vill döma till döden. Genom att vägra undergräver de de borgerliga ordningarna, alltså det världsliga regementet.

Den *romersk katolska* teologin gör skillnad mellan olika typer av människor. Det är skillnad mellan ordensmänniskor och lekmänniskor. Det är olika förväntningar beroende på vem du är. Ordensmänniskorna lever efter nådens ordningar medan lekmännen lever efter förnuftet. Nåden och förnuftet står inte i motsats till varandra utan nåden fullkomnar förnuftet. Skillnaden mellan dem är inte absolut utan relativ. Detta bygger på en filosofisk realism, dvs. att det finns moraliska värden som är oberoende av oss eller av historien. Dessa normer förvaltar kyrkan ytterst sett genom nådens ordningar. Det kallas naturrätten. Så här är det ändå i slutänden kyrkan som avgör vad som är det rätta. Det betyder alltså att om man inte är ordensfolk så kan man in princip arbeta med vad som helst om det inte är ett yrke som innebär att man går emot naturrätten.

En mer *frikyrklig präglad teologi* tar sin utgångspunkt i skillnaden mellan världen och kyrkan. Den menar att det finns en kunskap som uppenbaras i Kristus som inte är möjligt att upptäcka i skapelsen. Skillnaden går alltså inte här i kyrkan eller mellan olika sätt som Gud handlar i världen utan mellan kyrkan och världen. Den delar alltså idén med den reformerta tron att det bara finns en norm, men den normen är för denna teologi endast Kristus inte lagen. Det är alltså ett kristocentriskt perspektiv.²⁸ Det är

---

²⁵ Jmf. Ibid., 974–975.

²⁶ John Howard Yoder, *The Christian witness to the state*, 62–64.

²⁷ Maeland, *Konkordieboken, den evangeliske-lutherske bekjennelsesskrifter*, 34–35.

²⁸ John Howard Yoder, *The Christian witness to the state*, 70–73.

endast i Kristus som de absoluta värdena finns. Men dessa värden kan förklaras och beskrivas i allmänna termer som t.ex rättvisa, mänskliga rättigheter, frihet eller demokrati.²⁹ Dessa kan ses som destillationer av värden som i sin fullhet gestaltas av Jesus i exempelvis bergspredikan. För den kristne innebär det att val av och utförande av ett yrke måste vägas mot Jesus. Det kan innebära att en kristen förväntas säga nej till vissa yrken, vägrar utföra vissa handlingar inom andra eller arbetar tillsammans med andra organisationer för de relativa värdena som är destillerade ur Jesus.

AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Utgångspunkten för denna föreläsning är att den första relationen i vår identitet är till Gud. Människan är först och främst skapad av Gud och kallas Guds avbild och eftersom yrket är en så stor del av vad vi formas till som människor är det viktigt att ställa frågan: hur skall vi förstå uppenbarelsen om vad som är det goda livet som Guds avbild inför Gud? Är det genom förnuftet eller genom uppenbarelsen i Kristus? När vi har dragit slutsatserna av det kan vi gå vidare och ställa frågan om det får konsekvenser för vilka yrken vi kan ha.

I en fragmentiserad värld menar jag att tendensen är att den kristna tron får mindre utrymme till förmån för andra alternativa livsmönster vilket gör att människan blir något mindre än det Gud hade tänkt. Risker är att andra perspektiv tar över om inte en annan kritisk instans utgör grunden för den kreativa kritiken av yrkets möjligheter och begränsningar. Här menar jag att en kristocentrisk utgångspunkt har bättre förutsättningar att utgöra just en sådan möjlighet. Den lutherska två regementsläran har sin klara brist i det historiska exempel som jag visat på. Den tenderar att legitimera det nu rådande i en given historisk situation, ofta under benämningen av att ha en "realistisk" hållning.³⁰ På 1500-talet var det legitimeringen av dödstraff med teologisk motivation i upprätthållande av Guds ordning. Detta har upprepats vid flera tillfällen i historien. Denna kritik gäller också den romersk katolska teologin.³¹ Men det finns en betydligt större potential till kritik av gällande idéer med bakgrund i den katolska tydliga ecklesiologin. Det är kyrkan som förvaltar naturrätten och avgör vad som är den riktiga normen. Ytterligare en teologisk svaghet i den romersk katolska teologin är skillnaden mellan ordensfolk och lekmän. Det är en uppdelning som jag menar inte finns stöd för i bibeln.

Återstår gör den frikyrklig präglade teologin som har potential i sig att utgöra en kreativ resurs i samhället just genom att den gör skillnad på kyrkan och värld. Om den kristne tar sin utgångspunkt i identiteten av att vara Guds avbild och att det visas i efterföljelsen av Jesus också i sitt yrkesval får det konsekvenser för vad den enskilde väljer. Det gör också en slags motbild mot den fragmentiserade människan som MacIntyre beskrev. Det

---

²⁹ Yoder kallar dessa för "middle axioms" Ibid., 73.

³⁰ Hauerwas, *With the grain of the universe*.

³¹ Jmf. Cavanaugh, *Torture and Eucharist*. för en kritik av detta inom den katolska kyrkan själv.

är svårt att uppställa några givna värderingar eller normer för vilka yrken som kan väljas eller inte (mer än vissa givna). Det handlar mer om en metod där man gör skillnad mitt i det yrke man är en del av eller utifrån en helhetsbedömning av yrkets karaktär.³² En mer intressant och konstruktiv ingång är om frågorna istället ställs om vilket yrke man skall välja för att bidra positivt till samhället genom att använda den kritiskt konstruktiva potentialen i efterföljelsen som utgångspunkt för att på ett bästa sätt formas efter Sonens avbild och samtidigt söka samhällets bästa.

---

³² John H. Yoder, "Walk and Word: The Alternatives to Methodologism," in *Theology Without Foundations: Religious Practice and the Future of Theological Truth* (Abingdon Pr, 1994), 77-90.